Bestuurlijke visie
Spelen in Zuid 2025-2028

De stad is een speeltuin

De openbare ruimte moet aanleiding geven om te spelen en bewegen; niet alleen voor kinderen maar ook voor volwassenen en ouderen.
Momenteel bestaat er geen stadsbreed speelbeleid. Zoals dat geldt voor vrijwel alles wat de openbare ruimte aangaat, geldt niet één beleidsdomein maar worden ambities vanuit alle relevante invalshoeken vertaald naar uitgangspunten en samenwerkingsvormen, waarmee ambities uitvoerbaar worden voor specifieke plekken en situaties in de stad *(Strategisch plan sporten en spelen in de openbare ruimte 2021-2024)*.

In stadsdeel Zuid is sinds enkele jaren het Programma Spelen actief om het aanbod van en de kwaliteit van speelplekken in het stadsdeel te verbeteren en aan te laten sluiten op de nieuwste inzichten rond spelen en bewegen. Het programma geeft invulling aan de fysieke (vervangings)opgave van de speelplekken in Zuid en kijkt naar aanvullende kansen en opgaven.

De bestuurlijke visie Spelen in Zuid is tot stand gekomen met adviezen van de stadsdeelcommissie en kindercommissie. Het dagelijks bestuur streeft de volgende uitgangspunten na voor de speelplekken in stadsdeel Zuid.

Bestuurlijk visie stadsdeel Zuid

In Amsterdam Zuid werken we in 87 speelbuurten aan 191 speelplekken met als doel om de speelplekken te transformeren tot inspirerende, veilige en toegankelijke omgevingen waar kinderen, volwassenen en ouderen elkaar kunnen ontmoeten, (samen) spelen, ontdekken en bewegen.
We doen dit door:

- Het creëren van speelplekken die bijdragen aan de **sociaal, cognitieve en motorische ontwikkeling** van de gebruikers; (missie)
- Een **nabij, gevarieerd en uitdagend aanbod** van speelplekken met **veilige routes** te creëren; (spreiding)
- Te investeren in **kwalitatief hoogwaardige, schone en veilige speelplekken** die met de buurt in verbinding staan, rekening houdend met het cultureel-historisch erfgoed waar van toepassing; (kwaliteit)
- Iedere speelplek zo **groen** en **duurzaam** mogelijk in te richten; (duurzaam)
- Speelplekken **inclusief en toegankelijk** in te richten; (inclusiviteit)
- Bij de aanpak van een speelplek te **anticiperen** op kansen en ontwikkelingen; (kansen)
- Per project **betrekken** we de omgeving en gebruikers. We maken vooraf kenbaar op welke wijze en ruimte er is in het kader van participatie (zeggenschap).

Missie: Het creëren van speelplekken die bijdragen aan de sociaal, cognitieve en motorische ontwikkeling van de gebruikers

Voor de motorische ontwikkeling van kinderen is het nodig dat ze worden uitgedaagd. De juiste omgeving daagt kinderen uit tot ervaren, creëren, leren, voelen en dingen doen waarvoor moed nodig is. Dit is belangrijk voor een goede ontwikkeling. In een omgeving die uitdagend is, wordt de sociale, cognitieve en motorische ontwikkeling van kinderen, sporters en gebruikers gestimuleerd.
Iedere speelplek in Amsterdam wordt getoetst aan bovenstaande criteria. Bij het maken van een ontwerp is het de taak van de ontwerpers om deze elementen te integreren.

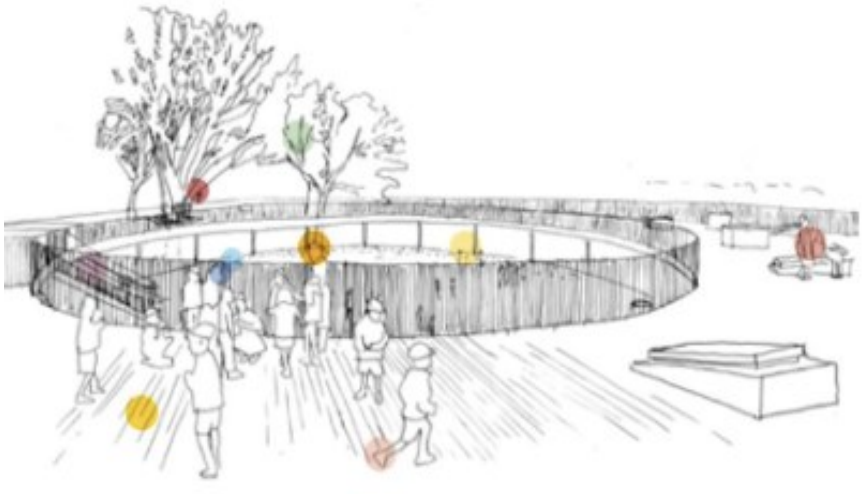

In bovenstaande afbeelding zijn cirkels in kleuren te zien. Dat zijn de kenmerken van een goede speelplek zoals schaduw, veiligheid zones en grenzen, oppervlakte om te bewegen, zitplekken, toezicht van ouderen, toegankelijk routes, hoogte verschil en speelelementen.

Spreiding: Een nabij en gevarieerd aanbod van speelplekken met veilige routes te creëren

Stadsdeel Zuid werkt aan een gevarieerd en uitgebreid aanbod van aantrekkelijke openbare speelvoorzieningen. We hebben aandacht voor verschillende leeftijdscategorieën en kijken naar de gebruikerswensen van jongere en oudere kinderen. Het doel is het maken van een netwerk dat bestaat uit een aantal grote plekken met een compleet aanbod, de totems, aangevuld met kleinere speelvoorzieningen op buurtniveau waar kinderen zelfstandig gebruik van kunnen maken (het streven is binnen 300 meter). Drukke wegen of water vormen hierbij belangrijke barrières/ begrenzingen, waar mogelijk nemen we deze barrières mee in het programma om veilige speel-/beweegroutes te creëren.

Een totem is een aantrekkelijke speel-, sport en ontmoetingsplek die functioneert op de schaal van een wijk (wijktotem) of de stad (stedelijke totem). Wijktotems liggen vaak op de grotere pleinen of plantsoenen in een woonbuurt, stedelijke totems zijn de parken of grote pleinen in Zuid. Deze totems vormen de speelhoofdstructuur van Zuid (Kansenkaart stadsdeel Zuid).

Tussen de diverse speelplekken streven we naar veilige speel-/beweegroutes. Dat zijn routes die speelplekken aan elkaar verbinden met speel- en sportaanleidingen, vergroening en kunst. We streven naar ruimte zonder obstakels. Zeker in ons stadsdeel waar we voor een relatief grote uitdaging staan omdat op de meeste plekken de openbare ruimte zeer schaars is en enige creativiteit noodzakelijk is om spelen en bewegen een plek te geven.

Kwaliteit: Te investeren in kwalitatief hoogwaardige, schone en veilige speelplekken die met de buurt in verbinding staan

Een kwalitatief goede sport- of speelplek sluit in eerste instantie aan bij de behoefte van de gebruiker, de sporter en het spelende kind in verschillende leeftijden. Lokale kennis en een goed participatieproces zijn van groot belang.

De speelruimte moet in technische zin voldoen aan in beleid vastgelegde eisen, bijvoorbeeld met betrekking tot veiligheid, duurzaamheid, beheerbaarheid, en aansluiten bij de bredere opgaven in de omgeving zoals waterberging en vergroening. Ook hebben we aandacht voor de sociale veiligheid van spelende kinderen. Ieder kind moet zich welkom voelen op een speelplek.

Om speelplekken ook toekomstbestendig en inspirerend te maken, hebben we aandacht voor avontuurlijk en natuurinclusief spelen. Dit betekent dat speelplekken uitdagend worden ingericht, met speelelementen die kinderen stimuleren om grenzen te verkennen en creatief om te gaan met hun omgeving. Waar mogelijk worden speelplekken verrijkt met natuurlijke elementen zoals inheemse beplanting, waterpartijen en ongestructureerde speelaanleidingen zoals boomstammen en stapstenen.

Daarnaast hebben we aandacht voor het cultureel-historisch erfgoed van speelplekken binnen het stadsdeel. De architect Aldo van Eyck ontwierp in de jaren zestig voor de stad Amsterdam verschillende speeltoestellen en richtte circa 700 speelplekken in. Enkelen hiervan zijn nu nog steeds in gebruik, waaronder in Buitenveldert en het Bertelmanplein. Bij de inrichting van nieuwe speelplekken wordt rekening gehouden met zijn gedachtegoed en het waarderingskader van Monumenten & Archeologie.

Duurzaam: iedere speelplek zo groen en duurzaam mogelijk inrichten

Voor alle besluitvorming en uitvoering in de gemeente Amsterdam geldt het uitgangspunt: ‘Duurzaam, tenzij…’. De standaard is we doen het duurzaam of we doen het niet, ténzij het bestuur ervoor kiest om hiervan af te wijken. We bekijken dit per element.

Bij de inrichting van speelplekken kijken we naar diverse duurzame mogelijkheden, zoals de ecologische beplanting, het materiaal van de speeltoestellen en ondergronden, het hergebruiken van bestrating en andere elementen en het gebruik van elektrisch materieel tijdens de uitvoering,
Ook kijken we op sommige locaties naar de mogelijkheid voor natuurlijk spelen. Enerzijds zijn er steeds minder plekken hiervoor terwijl de wens voor het inrichten van plekken waar natuurbeleving centraal staat blijft. Natuurlijk spelen is een omgeving die aansluit bij de behoeften van kinderen met een minder vastomlijnde inrichting, die uitnodigt om op onderzoek uit te gaan, je vrij te bewegen en te genieten van de natuur. Om meer mogelijkheden voor natuurlijk spelen te realiseren staan we voor diverse uitdagingen zoals de schaarse ruimte, de inrichting/gebruikte materialen en het beheer.

In een aantal gevallen is het een uitdaging zo duurzaam mogelijk te werk te gaan. Hierbij speelt ook beheer een rol, bijvoorbeeld bij natuurlijke speeltuinen, waar de gebruikte materialen niet altijd eenvoudig in te passen zijn binnen de afspraken en standaarden van beheer.

Inclusiviteit: Iedere speelplek inclusief en toegankelijk inrichten

Alle kinderen spelen. En vrijwel alle kinderen willen graag samen met anderen kinderen spelen, soms is daar iets extra's voor nodig zodat ervaren fysieke en sociale drempels kleiner worden. Hetzelfde geldt voor (groot)ouders met een beperking die met hun kinderen naar een speelplek willen.

Een speelplek waar kinderen met en zonder beperking elkaar kunnen ontmoeten én samen spelen is een speelplek waar:

- iedereen 100% welkom is,
- 70% van de speelaanleidingen bereikbaar is voor iedereen,
- 50% van de speelaanleidingen bespeelbaar is voor ieder kind en gericht is op het stimuleren van ontmoeting en samen spelen.

Bij de aanpak van speelplekken gaat het om de combinatie van omgeving en de cultuur. Hiervoor hanteren we de uitgangspunten van de samenspeelbelofte[1] waarbij gekeken worden naar:

- de **speelomgeving**, ofwel de technische, fysieke kant van spelen zoals het speellandschap, de toestellen en de speelaanleidingen en;
- de **speelcultuur**, ofwel de sociale kant van spelen zoals de sfeer, de spelers en het spel.

[1] De gemeente Amsterdam gaat binnenkort de SamenSpeelBelofte ondertekenen, gericht op samenspelen. Samen met kinderen, ouders en andere belangenbehartigers stimuleren we een inclusieve buitenspeelcultuur. Onze wens is dat elke Amsterdams kind, ongeacht beperking, de mogelijkheid heeft om samen te spelen en plezier te maken met andere kinderen in een speelplek in de buurt. Daarnaast willen we in ieder stadsdeel minstens een extra samenspeelplek realiseren en binnen de organisatie meer bewustzijn creeren op dit onderwerp.

Werkwijze: Bij de aanpak van een speelplek te anticiperen op kansen en ontwikkelingen

Bij het Programma Spelen vormt de fysieke (vervangings)opgave van speelplekken het uitgangspunt. Daarbij kijken we naar aanvullende kansen (vergroening, sociale opgaven, sporten en bewegen), opgaven (groot onderhoud, vervanging) en buurtinitiatieven om de speelplek te verbeteren. Ook de adviezen uit het Speelruimteonderzoek, de Kansenkaart Zuid en eventueel buurtbudgetplannen die betrekking hebben op een speelplek zijn van belang om tot een programmering te komen.

Zeggenschap: Bij de aanpak van een speelplek betrekken we de omgeving en de gebruikers. We maken vooraf kenbaar op welke wijze en welke ruimte er is in het kader van participatie

De stadsdelen zijn, binnen de stedelijke beleidskaders, bevoegd tot het maken van besluiten over de inrichting van sport- en speelplekken in de openbare ruimte. De stadsdelen zijn onmisbaar bij het zo goed mogelijk aansluiten op de wensen en behoeften uit de buurt.

Bij het aanpassen van bestaande en het realiseren van nieuwe speelplekken vindt altijd participatie met de omgeving plaats. Elke speelplek is uniek en de invulling van het participatieproces is maatwerk en afhankelijk van de gebiedscontext en de opgave. We participeren door vroegtijdig in gesprek te gaan met de doelgroep, gebruikers en betrokkenen.
We hebben extra aandacht voor het betrekken van kinderen en mensen met bijzondere (toegankelijkheids)behoeftes. Op speelplekken waar speeltuin-verenigingen of welzijnsorganisaties voor kinderen en jongeren actief zijn krijgen zij een actieve rol in het participatieproces, en het ontwerp-, programmerings- en beheerproces. Daarnaast leggen we waar mogelijk in het participatieproces verbinding met (sociale) opgaves in de buurt, met als doel een extra bijdrage aan de cohesie in de buurt te leveren.

In het kader van de participatieverordening maken we vooraf kenbaar wat onze ideeën en ruimte voor deelnemers is met betrekking tot participatie/ zeggenschap. Achteraf stellen we een verantwoording op waarin we terugblikken op het participatieproces en mogelijke afwijkingen ten opzichte van het plan toelichten.